

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ
ตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ
  - 7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป
  - 7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

1.2 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและสถานภาพ ทั้ง
โดยรวมและรายด้าน

1.3 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

2. สมมติฐานการวิจัย

2.1 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ใน โรงเรียนขนาดเล็ก และ โรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกัน ทั้ง โดยรวมและรายด้าน

2.2 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ แตกต่างกัน ทั้ง โดยรวมและรายด้าน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ ในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 182 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 364 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 182 คน และครูบรรณารักษ์ จำนวน 182 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากร โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) คือ แบ่งกลุ่มตามอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน แบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน และสถานภาพ และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน(R.V. Krejcie & D.W. Morgan. 1970) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 40) สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่าง 188 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 94 คน และครูบรรณารักษ์ 94 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามขนาดโรงเรียน และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 สอบถามปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ รวม 35 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น 0.95 ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย เสนอขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 นำส่งเครื่องมือถึงผู้บริหาร โรงเรียนที่มีกลุ่มตัวอย่าง นำหนังสือแนะนำผู้วิจัยจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พร้อมหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบ

สอบถามเพื่อการวิจัย ส่งถึงโรงเรียนที่มีกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งทางไปรษณีย์ และผู้วิจัย จัดซองเปล่าพร้อมกับติดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงตนเอง เพื่อให้โรงเรียนที่มีกลุ่มตัวอย่างส่งกลับคืนมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 188 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 188 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป (SPSS for windows) โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 นำข้อมูลจากแบบสำรวจรายการ มาวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้าน และเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าสถิติที (t-Independent) ทั้งโดยรวมและรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และแบบสอบถามตอนที่ 3 นำข้อมูลจากข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความเห็นในลักษณะที่สอดคล้องกัน มาจัดกลุ่มความสำคัญของเนื้อหา แจกแจงความถี่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ และนำเสนอโดยการพรรณาคความ

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ปรางค์ผลดังนี้

5.1.1 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานบริหาร ด้านงานบริการ และด้านงานเทคนิค ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านงานบริหารอยู่ในระดับมาก ด้านงานบริการ และด้านงานเทคนิคอยู่ในระดับปานกลาง

โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านงานบริหาร และด้านงานเทคนิค อยู่ในระดับปานกลาง ด้านงานบริการอยู่ในระดับน้อย

5.1.2 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริหาร จำแนกตามขนาด โรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ บริเวณและจำนวนที่นั่งสำหรับให้บริการแก่นักเรียน ครูและชุมชนที่มารับบริการ อยู่ในระดับมาก งบประมาณที่ใช้ในการบริหารงานห้องสมุด อยู่ในระดับมาก และวัสดุสารนิเทศของห้องสมุดมีจำนวนเพียงพอสำหรับให้บริการแก่นักเรียน ครูและชุมชน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการจัดทำแผนการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ อยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาด โรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ บริเวณและจำนวนที่นั่งสำหรับให้บริการแก่นักเรียน ครูและชุมชนที่มารับบริการอยู่ในระดับมาก งบประมาณที่ใช้ในการบริหารงานห้องสมุด อยู่ในระดับมาก และมีอุปกรณ์ เครื่องมือซ่อมหนังสือจำนวนเพียงพอกับความจำเป็น อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการจัดทำแผนการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ อยู่ในระดับน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริหาร โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จำนวนชั้นวางวัสดุสิ่งพิมพ์มีเพียงพอกับความจำเป็น อยู่ในระดับปานกลาง วัสดุสารนิเทศของห้องสมุดมีจำนวนเพียงพอสำหรับให้บริการแก่นักเรียน ครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และมีเคาน์เตอร์สำหรับให้บริการยืม-คืนวัสดุสารนิเทศที่เหมาะสมสะดวกต่อการใช้งาน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการจัดทำแผนการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ อยู่ในระดับน้อย

5.1.3 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานเทคนิค จำแนกตามขนาด โรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การซ่อมและบำรุงรักษาวัสดุสารนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง การจัดวัสดุสารนิเทศและทำป้ายบอกตำแหน่งอยู่ในระดับปานกลาง และการจัดทำดัชนีวารสารบรรณานุกรม

และบรรณนิทัศน์ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การสำรวจ วัสดุสารนิเทศที่มีและที่จำเป็นต้องใช้ อยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหา การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานเทคนิคโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การซ่อมและบำรุงรักษาวัสดุสารนิเทศ อยู่ในระดับมาก การจัดทำดัชนีวารสารบรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์ อยู่ในระดับ ปานกลาง และการจำหน่ายวัสดุสารนิเทศออกจากห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การสำรวจวัสดุสารนิเทศที่มีและที่จำเป็นต้องใช้ อยู่ในระดับน้อย

โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานเทคนิค โดยรวม อยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัด วัสดุสารนิเทศและทำป้ายบอกตำแหน่ง อยู่ในระดับปานกลาง การวิเคราะห์เนื้อหา กำหนด หมวดหมู่วัสดุสารนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง และการซ่อมและบำรุงรักษาวัสดุสารนิเทศ อยู่ ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การสำรวจวัสดุสารนิเทศที่มี และที่ จำเป็นต้องใช้ อยู่ในระดับน้อย

5.1.4 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริการ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหา น้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดเตรียม โสตทัศนวัสดุให้บริการแก่นักเรียนครูและชุมชน อยู่ใน ระดับปานกลาง ให้บริการหนังสือของแก่นักเรียนครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้บริการยืม-คืนหนังสือและวัสดุสารนิเทศของห้องสมุดแก่นักเรียน ครู และชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหา การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริการ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดเตรียมโสตทัศนวัสดุเพื่อให้ บริการแก่นักเรียน ครู และชุมชน อยู่ในระดับมาก การให้บริการหนังสืออ้างอิงแก่นักเรียน ครู และชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแก่นักเรียน ครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้ บริการหนังสือของแก่นักเรียน ครูและชุมชน อยู่ในระดับน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการ

บริหารงานห้องสมุดโรงเรียนด้านงานบริการ โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายชื่อเรื่องลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง การจัดเตรียมวัสดุทัศนวัสดุเพื่อให้บริการแก่นักเรียน ครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และการให้บริการหนังสือของแก่นักเรียนครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่การให้บริการยืม-คืนหนังสือและวัสดุสารนิเทศของห้องสมุดแก่นักเรียน ครูและชุมชน อยู่ในระดับน้อย

5.1.5 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวม จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานบริการ ด้านงานบริการและด้านงานเทคนิค ตามลำดับ ครูบรรณารักษ์ มีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานบริการ ด้านงานบริการ และด้านงานเทคนิค ตามลำดับ

5.1.6 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริการ จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน ด้านงานบริการ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อเรื่องลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารงานห้องสมุด อยู่ในระดับมาก บริเวณและจำนวนที่นั่งสำหรับให้บริการแก่นักเรียน ครูและชุมชนที่มารับบริการ อยู่ในระดับมาก และมีสถานที่เก็บวัสดุทัศนวัสดุที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการจัดทำแผนการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ อยู่ในระดับน้อย ครูบรรณารักษ์มีปัญหาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน ด้านงานบริการ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ บริเวณและจำนวนที่นั่งสำหรับให้บริการแก่นักเรียนครูและชุมชนที่มารับบริการ อยู่ในระดับมาก มีอุปกรณ์เครื่องมือซ่อมหนังสือจำนวนเพียงพอกับความจำเป็น อยู่ในระดับมาก และวัสดุสารนิเทศของห้องสมุดมีจำนวนเพียงพอสำหรับให้บริการแก่นักเรียน ครูและชุมชน อยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดทำแผนการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ อยู่ในระดับน้อย

5.1.7 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานเทคนิค จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานเทคนิค โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้แก่ การจัดวัสดุสารนิเทศและทำป้ายบอกตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก การซ่อมและบำรุงรักษาวัสดุสารนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง และการจัดทำดัชนีวารสาร บรรณานุกรม และบรรณนิทัศน์ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การสำรวจวัสดุสารนิเทศ ที่มีและจำเป็นต้องใช้ อยู่ในระดับน้อย ครูบรรณารักษ์มีปัญหาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน ด้านงานเทคนิค โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การซ่อมและบำรุงรักษาวัสดุสารนิเทศ อยู่ในระดับมาก การจำหน่ายวัสดุสารนิเทศออกจากห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง และการจัดวัสดุสารนิเทศและทำป้ายบอกตำแหน่ง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การสำรวจวัสดุสารนิเทศที่มี และที่จำเป็นต้องใช้ อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.8 ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริการ จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริการ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การให้บริการหนังสือของแก่นักเรียนครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง และ การเปิด โอกาสให้นักเรียนครูและชุมชนได้อ่านและยืมโดยเสรี อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้บริการยืม-คืนหนังสือ และวัสดุสารนิเทศของห้องสมุดแก่นักเรียนครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ครูบรรณารักษ์มีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริการ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดเตรียม โสตทัศนวัสดุเพื่อให้บริการแก่นักเรียนครูและชุมชน อยู่ในระดับมาก การให้บริการหนังสืออ้างอิงแก่นักเรียน ครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และการให้บริการหนังสือของแก่นักเรียนครูและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเปิด โอกาสให้นักเรียนครูและชุมชนได้อ่านและยืมโดยเสรี อยู่ในระดับปานกลาง

5.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านงานบริหาร ด้านงานเทคนิค และด้านงานบริการ

5.3 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตาม

สถานภาพ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน กับครูบรรณารักษ์ พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านงานบริหาร และด้านงานเทคนิค สำหรับด้านงานบริการ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

5.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน

สรุปดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้ในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนเพิ่มเติม จัดหาวัสดุสารนิเทศที่จำเป็นต้องใช้ในห้องสมุดให้เพียงพอ จัดที่นั่งสำหรับผู้รับบริการให้เพียงพอตามความต้องการ ปรับปรุงอาคารห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน แยกเป็นเอกเทศ จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้สำหรับซ่อมแซมหนังสือ และสารนิเทศ จัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ด้านบรรณารักษ์แก่ครูผู้รับผิดชอบ จัดให้มีเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์โดยตรงมาปฏิบัติงาน สร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน เสริมสร้างวินัยให้แก่ผู้รับบริการ สร้างความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน ผู้บังคับบัญชา ระดับสูงที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ควรให้ขวัญกำลังใจ และสนับสนุนให้ครูผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนได้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

จัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านและการเขียนอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ กิจกรรมประกวดคำขวัญ กิจกรรมต้นไม้พูดได้ การเล่านิทาน จัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันสุนทรภู่ สัปดาห์วิทยาศาสตร์ วันเด็ก วันแม่ ฯลฯ ให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ จัดให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน ได้ติดตามข่าวความเคลื่อนไหวที่รวดเร็วทันเหตุการณ์ จากสื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

6. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

6.1 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานบริหาร ด้านงานบริการ และด้านงานเทคนิค ตามลำดับ โดยเฉพาะปัญหาด้านงานบริหาร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประคอง โคตะวงษ์ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน และปัญหาของ โครงการจัดมูมนหนังสือและห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของดารกา ดันครองจันทร์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ประจำอำเภอและจังหวัด ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ความคิดเห็นของทั้งผู้บริหาร โรงเรียน และครูบรรณารักษ์ ที่อยู่ ในโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยมีความคิดเห็นที่ด้านงานบริหารมีปัญหาที่สุด รองลงมาจะเป็น ด้านงานบริการ ส่วนด้านงานเทคนิคจะมีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากด้านงานบริหารนั้นต้องใช้ปัจจัยที่สำคัญเหมือนกัน ได้แก่ เรื่องงบประมาณและทรัพยากร ชุมชนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ส่วนด้านงานเทคนิคและด้านงานบริการนั้นจะมีปัจจัยที่สำคัญ ในเรื่องความรู้ความสามารถ ความตระหนัก และความร่วมมือของบุคลากร โดยเฉพาะด้าน งานเทคนิคจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถของครูบรรณารักษ์โดยตรง

6.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ทั้ง โดยรวมและรายด้านทุกด้าน เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในด้านงานบริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาในเรื่องบริเวณและจำนวนที่นั่งสำหรับให้บริการแก่นักเรียน ครู และชุมชนที่มาใช้บริการ ขาดงบประมาณที่ใช้ในการบริหารงานห้องสมุด และขาดอุปกรณ์ เครื่องมือซ่อมแซมหนังสือ อยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีปัญหามากในเรื่องจำนวนชั้นวางวัสดุสิ่งพิมพ์ และวัสดุสิ่งพิมพ์ มีไม่เพียงพอกับความต้องการ และขาดเคาน์เตอร์สำหรับให้บริการยืม-คืนวัสดุ

สารนิเทศที่เหมาะสม และสะดวกต่อการใช้งาน ในด้านงานเทคนิค โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหา
 ปัญหาในการซ่อมแซมบำรุงรักษาวัสดุสารนิเทศ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหา
 มากในเรื่องการจัดหาวัสดุสารนิเทศและทำป้ายบอกตำแหน่ง ในด้านงานบริการ โรงเรียน
 ขนาดเล็กมีปัญหาในการจัดเตรียมสื่อทัศนวัสดุเพื่อให้บริการแก่นักเรียน ครู และชุมชน
 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดอย่าง
 ค่อนข้าง

6.3 ผลการเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน จำแนกตาม

สถานภาพ ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียน กับครูบรรณารักษ์ พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านงานบริหาร และด้านงานเทคนิค ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน
 ของการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และครูบรรณารักษ์ มีสถานภาพ
 ตามบทบาท หน้าที่แตกต่างกัน เช่น ในเรื่องการจัดทำแผนการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนที่
 สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ผู้บริหาร โรงเรียนเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
 แต่ครูบรรณารักษ์เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องอุปกรณ์เครื่องมือซ่อมหนังสือมี
 จำนวนเพียงพอกับความจำเป็น ผู้บริหาร โรงเรียนเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครู
 บรรณารักษ์เห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อ
 ปัญหาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ส่วนด้านงานบริการ พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม
 สมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า งานบริการเป็นภารกิจจำเป็นของ โรงเรียนผู้บริหาร โรงเรียน
 และครูบรรณารักษ์ จะต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของห้องสมุด โรงเรียน จึงทำ
 ให้มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เช่น เรื่องการให้บริการยืม-คืนหนังสือและวัสดุสารนิเทศของ
 ห้องสมุดแก่นักเรียนครูและชุมชน เรื่องการบริการแนะนำวัสดุสารนิเทศใหม่แก่นักเรียนครู
 และชุมชน ผู้บริหาร โรงเรียนและครูบรรณารักษ์เห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อให้การบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้
 ประโยชน์ได้ ผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

7.1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริหาร ซึ่งเป็นด้านที่มีปัญหามากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ และในเรื่องที่มีปัญหามากได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารงานห้องสมุด ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รวมถึง ผู้บริหาร โรงเรียน ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันหาวิธีการเพิ่มงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดห้องสมุดโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

7.1.2 จัดการประชุม อบรม สัมมนา ผู้บริหาร โรงเรียน และครูบรรณารักษ์ เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานห้องสมุด โรงเรียน ทั้งในด้านงานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ โดยเน้นการปฏิบัติจริงที่นำมาใช้ใน โรงเรียน

7.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาค่อนข้างมากกว่า ดังนั้น ควรส่งเสริมสนับสนุน ให้โรงเรียน หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน ได้ใช้ทรัพยากรร่วมกัน โรงเรียนที่มีความพร้อมมากกว่าควรให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนที่ขาดแคลน ทั้งด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเรื่องที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยต่อไป ดังนี้

7.2.1 ควรศึกษารูปแบบหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวดำเนินการในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

7.2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดบริการงานห้องสมุด โรงเรียน ที่เหมาะสมโดยเน้นการปฏิบัติจริงและการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด โรงเรียน

7.2.3 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียน จากประชากรกลุ่มอื่น เช่น ผู้เรียน ครู บุคลากร หรือชุมชน เพื่อจะทำให้ได้ข้อสังเกตที่ลุ่มลึก และมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น